

SİGORTA EKSPERLİĞİNDEN ELDE EDİLEN KAZANCIN VERGİLENDİRİLMESİ

Hakan DEĞİRMENCİ*

ÖZ

Ücret ile serbest meslek kazancının ortak noktası kişisel emek, bilgi ve becerinin bir getirisi olmakla birlikte, bu unsurları birbirinden ayıran temel kıstas ise faaliyetlerin kimin nam ve hesabına yapıldığıdır. Bireylerin başkasının nam ve hesabına yaptığı faaliyet sonucunda elde ettiği gelir ücret olarak vergilendirilirken, kendi nam ve hesabına yaptığı faaliyet sonucunda elde ettiği gelir ise serbest meslek kazancı olmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Ekspert, Ücret, Kazanç, İşveren, İşyeri, Bağlılık

GİRİŞ

Türk Vergi Sisteminde gerçek kişilerin elde ettiği gelirin vergilendirilmesine ilişkin hükümlerin yer aldığı 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda gelirin, bir gerçek kişi tarafından bir takvim yılı içerisinde elde edilen kazanç ve iratlardan oluştuğu; bu kazanç ve iratların ise ticari kazanç, zirai kazanç, ücret, serbest meslek kazancı, gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iratları ile diğer kazanç ve iratlar olduğu hüküm altına alınmıştır.

Gelirin konusuna giren yedi gelir unsurunun da tanımı, kapsamı ve tespiti Gelir Vergisi Kanunu'nun ilgili maddelerinde ayrı ayrı açıklanmıştır.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 61 ila 64'üncü maddelerinde ücret ve ücretin tespitine ilişkin hükümlere yer verilmişken aynı Kanun'un 65 ila 68'inci maddelerinde serbest meslek kazancı ve bu kazancın tespitine ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Genel olarak ücret, bedensel ve zihinsel bir emek karşılığında elde edilen iktisadi değerler veya para ile ifade edilen değerlerdir. Diğer bir ifadeyle, ücret, emek karşılığında elde edilmektedir.(Sarılı, 2019, s.62)

Gelir Vergisi Kanunu uygulamasında ücret; işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

* Vergi Müfettişi

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 65'inci maddesinde her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançların serbest meslek kazancı olduğu, serbest meslek faaliyetinin ise; sermayeden ziyade şahsi mesaiye ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılması olarak tanımlanmıştır.

Sigorta konusu risklerin gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan kayıp ve hasarların miktarını, nedenlerini ve niteliklerini belirleyen kişi olarak tanımlanan sigorta eksperlerinin bu faaliyetlerinden elde edilen kazançların hangi gelir unsuruna göre vergilendirileceği hususu tartışma konusu olmuştur. Vergi idaresi sigorta eksperliğinden doğan kazancın ücret olarak vergilendirilmesi gerektiğini bildirirken yargı vergi idaresi ile aynı görüşte olmamıştır.

Bu çalışmamızda sigorta eksperliğinden elde edilen kazancın hangi gelir unsuru kapsamında vergilendirilmesi gerektiği yasal dayanakları ile birlikte açıklanarak vergi idaresinin görüşü ve yargının kararına da yer verilecektir.

1. ÜCRET

1.1. Tanımı

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesi gereğince gerçek kişiler tarafından elde edilen gelirler verginin konusunu oluşturmaktadır. Aynı maddede vergilendirilmesi gereken gelir, bir takvim yılı içinde elde edilen kazanç ve irat olarak tanımlanmıştır.

Vergilendirilmesi gereken kazanç ve iratlar mezkur Kanun'un 2'nci maddesinde 7 bent halinde sayılmış olup Kanun'un ilerleyen maddelerinde ise bu kazanç ve iratların kapsamı, istisnaları, muafiyetleri, tespiti ayrı ayrı açıklanmıştır.

Gerçek kişiler tarafından elde edilen bir kazancın vergilendirilebilmesi için Gelir Vergisi Kanunu'nun 2'nci maddesinde sayılan yedi gelir unsurundan birinin kapsamına girmesi gerekmektedir. Söz konusu bu kazanç ve iratların kapsamı anılan Kanunda belirtildiğinden bu kapsama girmeyen bir kazanç vergilendirilmeyecektir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 61'inci maddesinin birinci fıkrasında ücret, işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatler olarak tanımlanmıştır. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmeyeceği ayrıca hüküm altına alınmıştır.

Yine Gelir Vergisi Kanunu'nun 61'inci maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan ödemelerin gelir vergisi uygulamasında ücret olarak vergilendirileceği belirtilmiştir. Anılan fıkranın (5) numaralı bendinde bilirkişilere, resmi arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatlerin ücret olarak vergilendirileceği ve bu kişilere ödemeleri yapanların Gelir Vergisi Kanunu'nda yazılı ödevleri yerine getirmek bakımından işveren hükmünde olduğu belirtilmiştir.

1.2. Ücretin Unsurları

Gelir vergisi açısından bir ödemenin ücret ya da başka bir gelir unsuru olarak vergilendirilip vergilendirilmeyeceği aşağıda sayılan üç unsura göre tespit edilecektir. Bu üç unsur birlikte varsa elde edilen gelir ücret olarak vergilendirilecek, aksi takdirde ücretten söz etmek mümkün olmayacaktır.

Ücret gelirini meydana getiren üç temel unsur şöyledir:

- **Bir işverene tabi olma:** Herhangi bir ödemenin ücret olarak kabul edilebilmesi için gerekli olan ilk unsur çalışanın işverene tabi olmasıdır. İşveren, hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dâhilinde çalıştıran gerçek ve tüzel kişilerdir. Çalışanın işverene bağlılığı, fiili olabileceği gibi kanun, tüzük, yönetmelik veya sözleşmelerle de saptanmış olabilmektedir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 62'nci maddesinde işveren "Hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dâhilinde çalıştıran gerçek ve tüzel kişiler" olarak tanımlanmış ve aynı Kanun'un 61'inci maddesinin üçüncü fıkrasının (5) numaralı bendinde belirtilen "bilirkişilere, resmi arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine nakdi veya aynı ödemeler yapan ya da menfaat sağlayan kişilerin de işveren hükmünde olduğu belirtilmiştir:

• **Belli bir iş yerine bağlı olma:** Ücretin tespitinde aranan ikinci unsur belli bir işyerine bağlı olarak çalışmaktır. Vergi Usul Kanunu'nun 156'ncı maddesinde ticari, sınaî, zirai ve mesleki faaliyette işyeri "*Mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve voli mahalleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri, vapur büfeleri gibi ticari, sınaî, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerdir.*" şeklinde tanımlanmıştır.

Hizmet erbabı tarafından tanımlanan işyerine bağlı olarak çalışılması gerekmektedir. Bu bağlılık maddi/ fiili anlamında değil hukuki anlamda bir bağlılıktır. Yani bu bağlılık hizmet erbabının mutlak suretle işyerinde bulunmak suretiyle çalışmasını gerektirmez, işverenin emir ve talimatları doğrultusunda hizmetin ifa edilmesi yeterlidir. Nitekim 221 seri No.lu Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliğinde "işyerine bağlılıktan" maksadın "*hizmet erbabının kendisine ait olmayan bir organizasyonun işyerinde çalışması*" olduğu ifade edilmiştir. (Beyanname Düzenleme Rehberi GVK, 2021, s.200)

• **Hizmet karşılığı olarak bir ödemenin yapılması:** Ödeme bir hizmet karşılığı değilse ücret sayılmasına imkân yoktur. Hizmet karşılığı olarak yapılan ödeme, nakit (haftalık, aylık vb.), ayın (hizmet karşılığının mal olarak verilmesi) veya para ile temsil edilebilen menfaatler (konut, araç sağlanması gibi) şeklinde olabilir.

Ücret unsurunun emeğe dayalı olması bu unsuru ticari kazançtan; işverene tabi ve işyerine bağlı olması ise serbest meslek kazancından ayırmaktadır.

Çalışana hizmet karşılığında verilen nakdi paraların ücret geliri adı altında vergilendirileceği gibi hizmet karşılığı verilen ayınlar-mallar- ve konut, araç, çocuğunun eğitim masraflarının karşılanması gibi para ile ifade edilen menfaatlerin de vergilendirmesi gerekmektedir. Yine ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık ilişkisi niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması ücretin niteliğini değiştirmeyecektir.

1.3. Ücret Gelirlerinin Beyanı

7194 sayılı Kanun'la 86/1-b maddesinde yapılan değişiklikle birlikte 01.01.2020 tarihinden itibaren elde edilen ücret gelirlerine uygulanmak

üzere tek işverenden alınan ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücret tutarının 103'üncü maddedeki vergi tarifesinin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşması halinde elde edilen ücret geliri için yıllık gelir vergisi beyannamesinin verilmesi gerekmektedir. Yine aynı maddede yer alan parantez içi hükme göre, birden fazla işverenden tevkifata tabi tutulmuş ücret almakla birlikte, birinciden sonraki işverenden alınan ücretlerinin toplamı, 103'üncü maddede yer alan vergi tarifesinin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşması halinde yıllık beyanname verilecektir. İkinci işverenden alınan ücret geliri ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmamakla birlikte birinci işverenden elde edilen dâhil ücret gelirleri toplamı 103'üncü maddedeki vergi tarifesinin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşması halinde de birinci ve ikinci işverenden alınan ücretlerin tamamı yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekmektedir.

Birden fazla işverenden ücret alınması durumunda, birinci işverenden alınan ücretin hangisi olacağı hizmet erbabı tarafından serbestçe belirlenebilecektir.

Öte yandan gayrisafi ücret tutarından Gelir Vergisi Kanunu'nun 63'üncü maddesinde yer alan indirimler yapıldıktan sonra bulunan gerçek safi tutar üzerinden, Gelir Vergisi Kanunu'nun 31'inci maddesinde yer alan engellilik indiriminin düşülmesi sonrasında bulunan vergi matrahının, Gelir Vergisi Kanunu'nun 86'ncı maddesine göre ücret gelirinin beyan sınırını aşıp aşmadığının tespitinde dikkate alınması gerekmektedir.

2.SERBEST MESLEK KAZANCI

2.1.Tanımı

Gelir Vergisi Kanunu'nun 65'inci maddesine göre her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancı olup serbest meslek faaliyeti ise; sermayeden ziyade şahsi mesaiye ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin iş verene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

Tahkim işleri dolayısıyla hakemlerin aldıkları ücretler ile kolektif, adi komandit ve adi şirketler tarafından yapılan serbest meslek faaliyeti neticesinde doğan kazançlar da, serbest meslek kazancıdır.

2.2.Serbest Meslek Kazancının Unsurları

Gelir Vergisi Kanunu'nun 65'inci maddesinde her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancı olarak belirlenmiş

ve serbest meslek faaliyeti de “*sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın, şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır*” şeklinde tanımlanmıştır.

Bu tanımdan anlaşılacağı üzere bir faaliyetin serbest meslek faaliyeti olup olmadığı, faaliyetin;

- sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanması,

- bir işverene bağlı olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılması,

- devamlı olması,

unsurlarını taşıyıp taşımadığına bağlı bulunmaktadır.

Gelir Vergisi Kanunu’nun 66’ncı maddesinde serbest meslek faaliyetini mutad meslek halinde ifa edenler serbest meslek erbabı olarak tanımlanmıştır. Buna göre, bir kimsenin serbest meslek erbabı olabilmesi için hem serbest meslek faaliyetinde bulunması hem de bu faaliyeti mutad meslek halinde yapması gerekmektedir.

Burada mesleki faaliyetin mutad meslek halinde yapılmasından kasıt; bu mesleği icra eden kişinin, geçimini bu meslek ile sağlaması, asıl işinin bu olmasıdır. Bu durumlarda mesleki faaliyetin mutad meslek halinde ifa edildiği kabul edilecek ve bu faaliyetler dolayısıyla elde edilen kazançlarda serbest meslek kazancı olarak vergilendirilecektir.(Gök, 2021, s.55)

Diğer taraftan söz konusu maddede serbest meslek faaliyetinin yanında başka bir iş veya görev ile devamlı olarak uğraşılmasının bu vasfı değiştirmeyeceği belirlenmiştir. Dolayısıyla serbest meslek erbabı olan bir kimse aynı zamanda ticari kazanç sahibi veya ücretli de olabilir. Bu durum onun serbest meslek erbabı olma niteliğini değiştirmez.

2.3.Kazancın Beyanı

Gelir Vergisi Kanunu’nun 85’inci maddesi gereğince; mükellefler 2’nci maddede yazılı kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratları için bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça yıllık beyanname verirler. Gelir Vergisi Kanunu’na göre beyanı gereken gelirlerin yıllık beyanname toplaması zorunludur.

Tacirlerle çiftçiler ve serbest meslek erbabı ticari, zirai ve mesleki faaliyetlerinden kazanç temin etmemiş olsalar bile, yıllık beyanname verirler.

Bu hüküm şirketlerin faaliyet ve tasfiye dönemlerine şamil olmak üzere kollektif şirket ortakları ile komanditeler hakkında da uygulanır.

Yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlar:

1. Mükellefin bunları Türkiye’de hesaplarına intikal ettirdiği yılda;
2. Türkiye’de hesaplara intikal ettirilmemesinin mükellefin iradesi dışındaki sebeplerden ileri geldiği tevsik olunan hallerde, mükellefin bunlara tasarruf edebildiği yılda;

Elde edilmiş sayılır.

Buna göre serbest meslek erbabı bu faaliyetinden elde ettiği kazancını yıllık beyanname ile vergi dairesine beyan edecektir.

Diğer taraftan serbest meslek erbabı, mükellefiyet tesisi, belge düzenleme, defter tutma, KDV mükellefiyeti tesis etme, tevkifat yapma sorumluluğu, beyanname verme, bildirimde bulunma, muhafaza ve ibraz gibi vergisel ödev ve sorumlulukları da yerine getirmek zorundadır.

3. ÜCRET ile SERBEST MESLEK KAZANCININ KARŞILAŞTIRILMASI

Ücret beden ve/veya zihni emek karşılığında elde edilen serbest meslek kazancı ile karıştırılmaktadır. Gelir Vergisi Kanunu’nda ifade edildiği üzere serbest meslek kazancı; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır. Söz konusu tanımdan anlaşılacağı üzere gerek ücret gerek serbest meslek kazancı, emeğe dayanan gelir unsurlarıdır. Serbest meslek kazançlarında emek bir işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına değerlendirilmekte olup, bu yönüyle ücretten ayrılmaktadır. Bir işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışılması halinde ise elde edilen gelir ücrettir.

Uygulamada bazı durumlarda ücret ile serbest meslek kazancının ayırımında zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu durumda yukarıda da belirtildiği gibi esas alınacak en önemli ölçüt işyerine bağlılık ve işverene tabiliktir. (Beyanname Düzenleme Rehberi GVK, 2021, s.201)

Bir faaliyetin serbest meslek faaliyeti olup olmadığı, faaliyetin;
- sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanması,

- bir işverene bağlı olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılması,
 - devamlı olması,
- unsurlarını taşıyıp taşımadığına bağlı bulunmaktadır.

Bu unsurlar, bir taraftan serbest meslek kazancı ile ticari kazanç, öte yandan serbest meslek kazancı ile ücret ilişkisinin sınırlarını belirlemektedir. Ayrıca, faaliyetin devamlı olması özelliği de serbest meslek faaliyetini, arızı olarak yapılan serbest meslek faaliyetinden ayırmaktadır.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 61'inci maddesinde, "Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir." şeklinde tanımlanmıştır.

Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere gerek ücret gerek serbest meslek kazancı emeğe dayanan gelir unsurlarıdır. Serbest meslek kazançlarında emek; bir işverene tabi olmaksızın, şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına değerlendirilmektedir. Bir işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışılması halinde ise elde edilen gelir ücrettir.

Uygulamada bazı durumlarda ücret ile serbest meslek kazancının ayırımında zorluklarla karşılaşmaktadır. 221 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde belirtildiği üzere; bu durumda yukarıda da belirtildiği gibi esas alınacak en önemli ölçüt; iş yerine bağlılık ve işverene tabiliktir. İş yerine bağlılıktan maksat; kendisine ait olmayan bir organizasyonun işyerinde çalışılmasıdır. İşverene tabilikten maksat ise; işverenin hizmetli üzerinde hiyerarşik bir kontrol ve yaptırım uygulama hakkının bulunup bulunmamasıdır. Bu unsurların bulunmaması halinde, gelir vergisi açısından işverene tabi olarak işveren-hizmetli ilişkisinden bahsedilemez.

Ücret - serbest meslek kazancı ayırımının önemi, vergilendirme ile ilgili ödevlerin yerine getirilmesinde ortaya çıkmaktadır. Zira, serbest meslek faaliyetinin bir hizmet akdi kapsamında bir işverene tabi ve bir işyerine bağlı olarak sürdürülmesi halinde elde edilen gelir ücret olarak vergilendirileceğinden, bu durumdaki bir mükellefin defter tutma, makbuz düzenleme, katma değer vergisi ve geçici vergi yükümlülükleri söz konusu olmayacaktır. Gelir vergisi beyannamesi verme yükümlülüğü ise, Gelir Vergisi Kanununun ücretlerin vergilendirilmesine ilişkin hükümlerinin gerektirdiği koşullarda doğabilecektir.

4. SİGORTA EKSPERLİĞİ FAALİYETİNDEN ELDE EDİLEN KAZANÇLAR

4.1. Sigorta Eksperi

Ülkemiz sigortacılığının geliştirilmesini sağlamak, sigorta sözleşmesinde yer alan kişilerin hak ve menfaatlerini korumak ve sigortacılık sektörünün güvenli ve istikrarlı bir ortamda etkin bir şekilde çalışmasını temin etmek üzere bu Kanuna tâbi kişi ve kuruluşların, faaliyete başlama, teşkilât, yönetim, çalışma esas ve usulleri ile faaliyetlerinin sona ermesi ve denetlenmesine ilişkin hususlar ve sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların çözümlenmesine yönelik olarak sigorta tahkim sistemi ile ilgili usul ve esasları düzenlemek amacıyla 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu(Sigortacılık Kanunu, 2007) düzenlenmiştir.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (n) bendinde sigorta eksperinin tanımı aşağıdaki gibi yapılmıştır:

“n) *Sigorta eksperisi: Sigorta konusu risklerin gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan kayıp ve hasarların miktarını, nedenlerini ve niteliklerini belirleyen ve mutabakatlı kıymet tespiti, ön ekspertiz ve hasar gözetimi gibi işleri mutad meslek olarak yapan tarafsız ve bağımsız kişi*”

5684 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesine göre sigorta eksperliği gerçek veya tüzel kişilerce yapılır.

Sigorta eksperliği yapmak isteyen kişilerin;

- Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan sigorta eksperlik ruhsatı alması,
 - Levhaya yazılı olması,
- gerekir.

Sigorta eksperisi unvanı, sigorta eksperliği ruhsatnamesinin alınmasından sonra kazanılır. Sigorta eksperliği yapacaklar, ruhsatnamelerini aldıktan sonra Levhaya kayıt olmak için Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine başvurur.

Sigorta şirketlerinin, sigorta acentelerinin ve brokerlerin ortakları, yönetim ve denetiminde bulunan kişiler ve bunlar adına imza atmaya yetkili olanlar ile meslekî faaliyette bulunan şirket çalışanları sigorta eksperliği yapamaz; tüzel kişi sigorta eksperlerinin yönetim ve denetim kurullarında görev alamaz, imzaya yetkili olarak çalışamaz, bunlara ortak olamaz ve bunlardan ücret karşılığı herhangi bir iş kabul edemez. Bu sınırlandırmalar söz konusu kimselerin velayeti altındaki çocukları için de geçerlidir.

Sigorta eksperleri ve bunların yanlarında çalışanlar, işleri dolayısıyla öğrendikleri bilgi ve sırları ilgililerin izni olmaksızın açıklayamaz. Ancak, suç

teşkil eden hallerin yetkili mercilere duyurulması zorunludur.

Sigorta eksperliği yapması yasaklananlar, sigorta eksperliği ile ilgili faaliyetlerde çalıştırılmayacakları gibi bu kişilerle her ne şekilde olursa olsun sigorta eksperliği mesleğinin icrası için işbirliği yapılamaz.

Öte yandan sigorta eksperlerinin niteliklerine ve faaliyetlerine dair usul ve esaslar (Sigorta Eksperleri Yönetmeliği,2008) ile düzenlenmiştir.

Söz konusu yönetmeliğe göre sigorta eksperliği faaliyetinde bulunacak gerçek kişilerde aşağıdaki nitelikler aranır:

- a) Türkiye’de yerleşik olması,
- b) Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olması,
- c) 5684 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin dört numaralı alt bendinde belirtilen suçlardan hüküm giymemiş veya ceza almamış olması,
- ç) İflas etmemiş ve konkordato ilan etmemiş olması,
- d) Kara araçları eksperlik dalında en az iki yıllık, diğer eksperlik dallarında dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olması.

Eksper ihtiyacına ilişkin olarak iller veya bölgeler ve eksperlik dalları itibariyle yapılacak çalışmalar sonucunda Hazine Müsteşarlığınca eksper ihtiyacı oluştuğuna kanaat getirilmesi halinde, yurt çapında veya il ya da bölge bazında eksperlik kursları açılır. Açılacak bu kursların sonunda sınav yapılır.

Eksperlik kurs ve sınavını başarı ile tamamlayan adaylar, sınav sonuçlarının SEGEM tarafından duyurulduğu tarihten itibaren üç yıl içinde Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sigorta Eksperleri İcra Komitesine staj başvurusunda bulunur. İcra Komitesi başvuran adaylara en geç üç ay içinde staj planı ile ilgili bilgi verir.

Ruhsatnamelerini alan eksperler TOBB tarafından internet sayfasında yapılan duyuruları esas alarak başvuruda bulunur. Levhaya kayıt için uygun başvurular Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sigorta Eksperleri İcra Komitesinin kararlarıyla düzenlenen usuller çerçevesinde gerçekleştirilir.

Eksperlerin asıl görevleri, sigorta edilen risklerin gerçekleşmesi sonucu ortaya çıkan kayıp veya hasarın neden ve niteliği ile miktarını bizzat inceleyip belirlemektir.

Eksperler, konusu sigorta olmak kaydıyla, sözleşme öncesinde mutabakatlı kıymet ve ön ekspertiz raporlarının hazırlanması; hasar öncesinde ise hasar riski konusunda gözetim faaliyetlerinde bulunabilir.

Bir eksper, ekspertiz görevini aldıktan sonra, Levha kaydı silinmiş veya herhangi bir nedenle görevini tamamlayamayacak durumda ise, taraflar bir başka eksper atayabilecekleri gibi, İcra Komitesinden bir eksper görevlendirilmesini de talep edebilir.

4.2. Sigorta Eksperliği Faaliyetinden Elde Edilen Gelirin Vergilendirilmesi

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ve Sigorta Eksperleri Yönetmeliği'nde yer alan hükümler dikkate alındığında sigorta eksperliği meslek olarak tanımlanmıştır. Yine söz konusu düzenlemelerde sigorta eksperlerinin Levhaya kayıt olmak için Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine başvuru yapması gerektiği belirtilmiştir.

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar Ve Borsalar Kanunu'nun(Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar Ve Borsalar Kanunu,2004) 4'üncü maddesinde Odalar; üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslekî disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak ve bu Kanunda yazılı hizmetler ile mevzuatla odalara verilen görevleri yerine getirmek amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olarak tanımlanmıştır.

Yine 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ve Sigorta Eksperleri Yönetmeliği'nde yer alan hükümler dikkate alındığında gerçek kişilerin sigorta eksperleri olabileceği gibi tüzel kişilerin de sigorta eksperleri olabileceği anlaşılmaktadır. Ancak tüzel kişilerde mesleki faaliyetlerde şirketi imzası ile temsil ve ilzam eden yetkililerinin de eksper olması gerekmektedir.

Şüphesiz eksperlik mesleki bilgiye ve eğitime dayanmaktadır. Yine bu faaliyetin icra edilebilmesi için odaya kayıt yapılmalı ve izin alması gerekmektedir.

Sigorta eksperinin tanımından da anlaşılacağı üzere; eksper kanunda belirtilen işleri mutlak meslek olarak yapan tarafsız ve bağımsız kişi olarak tanımlanmıştır.

İlgili Kanun ve Yönetmelikte yapılan açıklamalar dikkate alındığında eksperin kendi nam ve hesabına iş yapmasını engelleyecek herhangi bir hüküm bulunmamıştır. Ancak eksperlerin başka eksperler yanında veya şirket bünyesinde çalışabileceği hususu da açıklanmıştır.

Gelir Vergisi Kanunu'nda ticari kazanç sermayeye dayalı olarak elde edilmektedir. Oysaki ücret ve serbest meslek kazancı emeğe dayalı olarak elde edilmektedir.

Ücret ile serbest meslek kazancını birbirinden ayıran en temel özellik ise işlerin kimin nam ve hesabına yapıldığıdır.

Ücret gelirinde işler başkasının diğer bir ifade ile iş verenin nam ve hesabına yapılmakta; serbest meslek erbabında ise işler kendi nam ve hesabına yapılmaktadır.

Yine ücret de hizmet erbabı bir iş yerine bağlı olarak yani kendisine ait olmayan bir organizasyonun işyerinde çalışmakta; serbest meslek faaliyetinde ise bir iş yerine bağlılık söz konusu değildir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 65'inci maddesinde de belirtildiği üzere serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin iş verene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

Buna göre yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde bir işverene veya şirkete bağlı olarak çalışan sigorta eksperlerinin bu faaliyetlerinden elde ettiği kazançları ücret olarak vergilendirilmesi gerekirken; kendi nam ve hesabına çalışan sigorta eksperlerinin ise faaliyetlerinin serbest meslek faaliyeti, kazançları ise serbest meslek kazancı olarak vergilendirilmesi gerekmektedir.

4.3. Vergi İdaresinin Konu Hakkındaki Görüşü

Vergi idaresi sigorta eksperliğinin kendi nam ve hesabına veya herhangi bir işyerine bağlı olup olmadığına bakılmaksızın ücret olarak vergilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bunun gerekçesini ise Gelir Vergisi Kanunu'nun 61'inci maddesinin üçüncü fıkrasının (5) numaralı bendinde yer alan "Bilirkişilere, resmî arbuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler" hükmüne dayanmaktadır.

Konuya ilişkin olarak Gelir İdaresi Başkanlığı'nın özelge havuzunda farklı tarihlerde verilmiş 2 adet özelge mevcuttur.

İki özelgede de mükellefler yapılan faaliyetin ticari kazanç olarak mı yoksa serbest meslek kazanç olarak mı vergilendirilmesi gerektiği sorulmuştur.

Vergi idaresi tarafından verilen özelgelere aynen aşağıda yer verilmiştir.

"İlgi dilekçenizde; ... Vergi Dairesi Müdürlüğünün ... vergi numaralı

mükellefi olarak sigorta ekspertizliği faaliyetinde bulunduğunuz belirtilerek, söz konusu faaliyet nedeniyle serbest meslek kazanç defteri mi yoksa işletme hesabı defteri mi tutulacağı hususunda Başkanlığımız görüşü talep edilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 61inci maddesinde “Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.» hükmüne yer verilmiştir.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında da ücret kapsamına girmeyen ancak bu Kanunun uygulanmasında ücret olarak vergilendirilmesi uygun görülen bazı ödemeler bentler halinde sayılmış olup, söz konusu fıkranın 5 inci bendinde; “Bilirkişilere, resmî arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler” in ücret olarak vergilendirileceği hükme bağlandığından, sigorta ekspertizliği faaliyetinden elde edilen gelirin ücret olarak kabul edilmesi ve ücretin vergilendirilmesine ilişkin hükümlere göre vergilendirilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun «Ücret Bordrosu» başlıklı 238 inci maddesinde, «İşverenler her ay ödedikleri ücretler için (ücret bordrosu) tutmaya mecburdurlar. Gelir Vergisi Kanuna göre vergiden muaf olan ücretlerle diğer ücret üzerinden vergiye tabi hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri için bordro tutulmaz.» hükmü yer almaktadır.

Buna göre, sigorta eksperliği faaliyetinden elde edilen gelirin ücret olarak kabul edilmesi ve ücretin vergilendirilmesine ilişkin hükümlere göre vergilendirilmesi nedeniyle elde edilen gelir için belge düzenleme ve defter tutma yükümlülüğünüz bulunmamaktadır. Öte yandan; tarafınıza ödenen ücretler için işveren tarafından ücret bordrosu tanzim edilmesi gerektiği tabiidir.” (Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı, 19.09.2011)

“...Aynı maddenin üçüncü fıkrasında da ücret kapsamına girmeyen ancak bu Kanunun uygulanmasında ücret olarak vergilendirilmesi uygun görülen bazı ödemeler bentler halinde sayılmış olup, söz konusu fıkranın 5 inci bendinde; “Bilirkişilere, resmî arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler”in ücret olarak vergilendirileceği hükme bağlanmıştır.

Bu hükümlere göre; sigorta eksperliği faaliyetinden elde edilen kazancın ücret olarak kabul edilerek vergilendirilmesi gerekmektedir.”(Antalya Vergi Dairesi Başkanlığı, 04.03.2013)

Vergi idaresi tarafından verilen özeldeler dikkate alındığında; idarenin görüşü sigorta eksperliği ister kendi nam ve hesabına isterse başkasının nam hesabına yapılsın elde edilen kazanç ücret olarak vergilendirilmesi gerekmektedir. Nitekim ilk özeldede sigorta eksperinin vergi dairesinde mükellefiyet tesis ettirdiği dolayısıyla kendi işyerinin olduğu kendi nam ve hesabına bu işi yaptığı anlaşılmaktadır.

Vergi idaresinin sigorta eksperliğinden elde edilen kazancın ücret olarak vergilendirilmesi gerektiğini belirtmesi beraberinde bir kısım sorunları da getirmektedir. Bunlardan ilki kendi nam ve hesabına sigorta eksperliği yapan diğer bir ifade ile kendi iş yerinde çalışan sigorta eksperinin yanında çalıştırdığı ve sigorta eksperisi olmayan hizmet erbabına yapacağı ücret ödemeleri üzerinden tevkifat yapamayacağı hususudur. (Tevkifat yapmakla yükümlü olanların açıklandığı Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesinde ücret geliri elde edenler yer almamaktadır.) Diğer bir ifade ile vergi idaresi ücrete tabi bir hizmet erbabının yanında ücrete tabi başka bir hizmet erbabını çalıştıracığını belirtmiştir. Bu kapsamda sigorta eksperinin yanında çalışan diğer hizmet erbabı (sigorta eksperisi dışında) elde ettikleri ücretleri tutarı ne olursa olsun beyanname ile her yıl beyan edecektir. Bu durum da vergi idaresinin iş yükünün artmasına neden olacaktır.

Yine iş yeri açan sigorta eksperinin iş yeri için ödediği kira, elektrik, su gideri, personel gideri vb. harcamaları ücret gelirinden indiremeyecektir. Çünkü ücretin tespitinde indirilebilecek giderlere Gelir Vergisi Kanunu'nun 63'üncü maddesinde yer verilmiş olup bu kapsamdaki giderler anılan maddede belirtilmemiştir. En basit örnekle sigorta eksperliği için ilgili odalara ödenen ücretler, aidatlar ücretin tespitinde gider olarak dikkate alınamayacaktır. Bu durum Gelir Vergisi Kanunu'nun 1 ve 2'nci maddelerinde yer alan gelirin safi olması ilkesine aykırılık teşkil edecektir.

Yine sigorta eksperliğinin ücret olarak vergilendirilmesi Gelir Vergisi Kanunu'nda serbest meslek erbabına tanınan genç girişimcilerde kazanç istisnasından yararlanılmasına engel olmaktadır. Bu durum da Anayasanın eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edecektir.

Yine diğer taraftan sigorta eksperliği kısa süreli verilen bir hizmettir. 1 günde de verilebilecek hizmet olduğu hususu göz önüne alındığında sigorta eksperisi

için işveren sayısı da verilen hizmet adedinde olacaktır. Sigorta eksperinin defter tutmaması, belge düzenlememesi hususları dikkate alındığından elde edilen ücret gelirinin tespiti ve beyanı sağlıklı şekilde gerçekleşmeme riski doğmaktadır. Belge ve defter tutma zorunluluğunun olmadığı bir ortamda da kayıt dışılık artacaktır. Bu durum da hazine kaybına ve denetimin zorluğuna neden olacaktır.

Sigorta eksperinin fiilen bir hizmet ifa etmesine karşın elde edilen bu gelirin ücret olarak vergilendirilmesi hizmet bedeli üzerinden KDV hesaplanmamasına neden olacaktır. Bu durum da yine hazine kaybına neden olacaktır.

4.4. Yargının Kararı

Konuya ilişkin olarak Danıştay 3. Dairesi ve Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu tarafından farklı tarihlerde verilmiş 2 adet karar bulunmaktadır.

Dava konusu işlem sigorta eksperliğinden dolayı serbest meslek kazancı yönünden gelir vergisi mükellefi olan davacıya mükellefiyet kaydının kapatıldığını, faaliyetinden elde ettiği kazancının ücret olarak vergilendirilmesi gerektiğini duyuran ve belgelerin ibrazının istendiği yazı oluşturmaktadır. Danıştay 3. Dairesi,

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 65'inci maddesi uyarınca, bir işverene tabi olmaksızın, mutad meslek halinde ve şahsi sorumluluk atında, sermayeden ziyade şahsi mesaiye, mesleki bilgi ve beceriye dayanılarak yürütülen sigorta eksperliği faaliyetinin serbest meslek faaliyeti olduğu ve elde edilen kazancın da serbest meslek kazancı olarak vergilendirilmesi gerekliliği karşısında, faaliyetini bir işverene bağlı olarak yürütmeyen ve bu nedenle 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun ücretin tanımlandığı 61'inci maddesindeki koşulları taşımayan davacının elde ettiği kazancın ücret olarak vergilendirilmesi gerektiğinden bahisle mükellefiyet kaydının kapatılması yolunda kurulan işlemde yasaya uygunluk görülmediğine,(Danıştay 3. Daire, 27.10.2010)

Karar vermiştir.

Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nda görülen dosya da aynı şekilde Sigorta eksperliği faaliyetinden ötürü serbest meslek kazancı yönünden gelir vergisi mükellefi olan davacıya mükellefiyet kaydının kapatıldığını ve faaliyetinden elde ettiği kazancın ücret olarak vergilendirileceğini duyuran tarih ve ... sayılı işlemin iptali istemiyle dava açılmıştır.

Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu, İzmir 2. Vergi Mahkemesi'nin

20.03.2014 gün ve E:2013/1579, K:2014/391 sayılı kararını aynen uygun bulmuş söz konusu karara aşağıda yer verilmiştir.

“193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun 61’inci maddesi uyarınca bir ödemenin ücret sayılabilmesinin, kendisine ödeme yapılan kişinin, bir işverene tabi olması ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışması suretiyle bir hizmet vermesine bağlı olduğu, aynı maddenin 5’inci bendinde ise bilirkişilere, resmi arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatlerin ücret sayılacağı hüküm altına alınarak sayılan bu gelirler açısından işverene tabi, belirli bir işyerine bağlı olarak çalışılması şartı aranmadığı ancak, ücret olarak tanımlanan sigorta eksperliği gibi gelir getirici faaliyetlerin bir organizasyon dahilinde yapılması halinde bu faaliyetin mahiyetinin değerlendirilmesi gerektiği, 193 sayılı Kanununun 65’inci maddesinin 1’inci fıkrasında her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançların serbest meslek kazancı, 2’nci fıkrasında serbest meslek faaliyetinin sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılan bir faaliyet olduğu hükümlerine yer verildiği, değinilen hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden; bir işverene bağlı ücretli olarak çalışmaksızın kendi nam ve hesabına, ilmi ve teknik bilgisi ile hizmet veren serbest meslek sahiplerinin kazançlarının serbest meslek kazancı olarak nitelendirilmesi gerektiği sonucuna varıldığı, olayda, davacının kendi adına kiraladığı işyerinde sigorta eksperliği faaliyetini yürüttüğü, bir işveren yanında hizmet sözleşmesine istinaden ücret karşılığında çalışmadığı, yanında ücretli olarak çalışanlar olduğu, ücret olarak vergilendirilmesi için işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışılması şartı aranmayacak ise de sigorta eksperliği faaliyeti arızı değil kurumsal olarak ve süreklilik arz edecek şekilde serbest meslek faaliyeti şeklinde icra edildiğinden, elde edilen kazancın serbest meslek kazancı olarak nitelendirilmesi gerektiği...”(Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun 20.01.2016)

Yargı tarafından yukarıda yer verilen kararlar incelendiğinde kendi nam ve hesabına yapılan sigorta eksperliğinin serbest meslek faaliyeti, bu faaliyetten de elde edilen kazançların ise serbest meslek kazancı olarak vergilendirilmesi gerektiği sonucunda varılmıştır.

SONUÇ

Ülkemizde uygulanan Gelir Vergisi Kanunu'na göre gerçek kişilerin gelirleri vergilendirilmektedir. Vergilendirilmesi gereken gelir ise sermaye ve emek unsuru göz önüne alınarak yedi tür olarak belirlenmiştir.

Emek faktörünün getirisi olarak vergilendirilen ücret ve serbest meslek kazancının birbirinden ayıran en önemli özellikler ücretin bir işverene bağlı olarak başkasının nam ve hesabına yapılması iken, serbest meslek kazancında yapılan iş kendi nam ve hesabına yapılmakta iş yeri veya iş veren bakımından bir bağıllık bulunmamaktadır.

Sigorta eksperliğinin tanımı ve kapsamına çalışmamızda detaylı olarak yer verilmiştir. Vergi idaresi sigorta eksperliğinin kendi nam ve hesabına veya işverene bağlı olarak yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın ücret olarak vergilendirilmesi gerektiğini belirtirken Yargı kendi nam ve hesabına yapılan sigorta eksperliğinin serbest meslek faaliyeti, bu faaliyetlerden elde edilen kazancın ise serbest meslek kazancı olarak vergilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Kendi nam ve hesabına sigorta eksperliği faaliyetinde bulunan gerçek kişi tarafından elde edilen gelirin serbest meslek kazancı olarak vergilendirilmesi için Gelir Vergisi Kanunu'nun 66'ncı maddesinin ikinci fıkrasına eklenecek yeni bentle uygulamadaki aykırılıklara son verilebilir.

KAYNAKÇA

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu (1961, 06 Ocak). Ankara : Resmi Gazete (Sayı: 10700)

213 sayılı Vergi Usul Kanunu (1961, 10 Ocak). Ankara : Resmi Gazete (Sayı: 10705)

221 seri No.lu Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliği (1999, 19 Şubat). Ankara : Resmi Gazete (Sayı: 23616)

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar Ve Borsalar Kanunu. (2004, 01 Haziran). Ankara : Resmi Gazete (Sayı: 25479)

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu(2007, 14 Haziran). Ankara : Resmi Gazete (Sayı: 26552)

Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı (19.09.2011)
B.07.1.GİB.4.06.18.02-32238-8233-746 sayılı özelge.

Antalya Vergi Dairesi Başkanlığı(04.03.2013) 49327596-120[65.
GVK.2012.307]-51 sayılı özelge

Beyanname Düzenleme Rehberi (2021) Ankara : Vergi Müfettişleri Derneği
Danıştay 3. Daire(27.10.2010) Esas No: 2008/4530, Karar No: 2010/3328
Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu(20.01.2016). Esas No: 2016/7 Karar
No: 2016/24

Gök, Onur(2021) *Gelir Vergisi Matrahının Tespiti ve Beyanı*, Ankara :
Vergi Müfettişleri Derneği

Sarılı, M. A.(2019) *Türk Vergi Sistemi*, Ankara : Hermes Tanıtım Yayıncılık
Sigorta Eksperleri Yönetmeliği(2008, 22 Haziran). Ankara : Resmi Gazete
(Sayı: 26914)